

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sectio I. Inquiruntur nonnulla circa actu[m] Fidei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

DISPUTATIO DECIMA-SEXTA.

De actu Fidei secundum se.

DIXIMVS actum Fidei esse verum, certum, supernaturalem, & ad salutem adipiscendam necessarium, tum necessitate precepti, tum medi. Diximus praterea actum Fidei spectare per se & directè ad intellectum, cum credere sit iudicare rem ita se habere propter dictionem alterius. Voluntatis tamen actus, ut supra observavimus, nempe pia affectio, ad eum est necessarius. Quadam nihilominus minoris momenti ad plenam perfectamq; naturam illius declarationem restant discutienda, qua hac Disputatione expediemus.

I S E C T I O P R I M A.

Inquiruntur nonnulla circa actum Fidei.

I.

Utrum actus Fidei, cum obiectum eorum formale sit ejusdem rationis, distinguantur possint specie.

PRIMUM quod in presenti declarandum occurrit, est utrum actus Fidei specie inter se differre possint, an omnes necessariò sint ejusdem speciei? Ratio dubitandi est; obiectum namque formale, auctoritas scilicet divina unde præcipue specificantur actus Fidei, est ejusdem rationis in omnibus, ergo & actus ipsi similiter erunt ejusdem rationis: ita Suarez hic, Disp. 6. Sect. 3. num. 11. Coninck Disp. 16. n. 18. Turrianus Disp. 24. dub. 3. Molina, & alii. Dicendum nihilominus, quantumvis obiectum formale omnium actuum Fidei sit ejusdem rationis, actus tamen distinguere posse per objecta materialia; cum enim actus, ut sæpe dictum est, sit essentialis respectus ad obiectum, formalisque illius representatio, quæ diversitas relucet in obiecto, in actu etiam reluceat necesse est, ac proinde actus, qui obiectum materiale habet specie distinctum ab alio, specie etiam ab actu illo distinguatur necesse est. Deinde actus Fidei affirmativus etiam circa idem obiectum, specie distinguitur ab actu Fidei negativo.

Qua in obiecto relucet diversitas, relucet etiam in actu.

II.

Altius Fidei, etiam ratione obiecti formalis, nempe revelationis distinguuntur specie.

Declaratur quo pacto revelatio sit sæpe specie distincta.

Adde, cum, ut supra Disp. 4. Sect. 2. diximus, revelatio, seu locutio Dei sit obiectum partiale formale actus Fidei, & hæc sit sæpe specie distincta, actus Fidei frequenter, etiam ratione obiecti formalis, specie distinguuntur. Quod verò revelatio, seu locutio divina sæpe distinguatur specie, constat, sicut enim actus, quo homo quispiam dicit *Sol lucet*, est specie diversus ab actu, quo idem diceret *Leornigit*, quia nimirum hi actus habent objecta specie distincta, idem est de revelatione divina, seu locutione qua dicit, *Verbum est incarnatum*, & qua dicit: *Erit dies judicii*. Hinc aperte sequi videtur actus Fidei,

quibus dicti duo articuli creduntur, esse specie diversos ratione obiecti formalis, nempe revelationis; non enim hi actus Fidei feruntur in revelationem, seu locutionem ut sic, sed in has ut has, nempe ut hæc objecta in particulari manifestantes: neque sola veracitas Dei sufficit ad aliquid credendum, nisi Deus illud revelet, & per locutionem, nobis credendum proponat, ut per se videtur manifestum. Quid hac in re sentientium sit de actu Fidei humano & Angelico dicitur Disputatione sequente, Sect. 2. n. 2. & 3.

Quæri secundò potest, sintne actus Fidei speculativi, an practici? Ad hujus questionis solutionem recolendum quod latè discussum est Disputatione decimâ Logicæ, ubi fusè de naturâ cognitionis speculativæ & practicæ est disputatum. Cognitio itaque practica illa dicitur, quæ ei in quo est modum rem aliquam faciendi ostendit, & regulas quasdam interdum ad illius effectum conducentes præscribit; ac proinde supponit semper obiectum, quod representat, esse operabile à cognoscente. Speculativa verò cognitio illa est, quæ in obiecti contemplatione consistit, nec ullo modo ad illius productionem immediate dirigit, sicque nec in obiecto, quod considerat, aptitudinem ad productionem supponit.

III. Sine actus Fidei speculativi, an practici.

Quid sit cognitio speculativa, quid practica.

His positis dico primò: Actus Fidei quoad obiectum suum formale primarium, veracitatem scilicet divinam, nec sunt, nec ullo modo esse possunt practici. Ratio est clara: veracitas siquidem divina non est quid operabile, ergo actus Fidei respectu illius nequit esse practicus. Quoad obiectum etiam formale secundarium, nempe revelationem, quam supra, Disputatione quartâ partialiter constituere obiectum formale Fidei diximus, actus Fidei non potest esse practicus; quamvis namque revelatio sit quid creatum, & producibile, ad actum tamen Fidei supponitur, estque unum ex iis, quæ ad fidem circa mysterium aliquod eliciendam antecedenter præquiruntur.

IV. Altius Fidei quoad obiectum suum formale primarium non sunt practici.

Neque etiam est obiecti formalis secundarium.

Quoad

V. Quoad objecta verò materialia, seu res, quæ credendæ proponuntur, actus Fidei divinæ sunt partim practici, partim speculativi; practici, quando objectum, quod per illos creditur est factibile, seu operabile à cognoscente, sive credente, ut virtus est exercenda quia Deus dixit, peccata fugienda, &c. Quando verò objectum creditum non est operabile à cognoscente, actus Fidei illud representans est speculativus: ut dum quis credit esse cœlum empyreum, Angelos, demones, &c. sicut etiam actus, quo aliquis unum Dei attributum credit propter aliud, ut omnipotentiam, aut justitiam propter veracitatem, est speculativus: & sic de aliis.

VI. Addo ulterius, eundem actum Fidei divinæ respectu diversi objecti posse simul esse practicum & speculativum, ut si quis actum eliciat, quo dicat, Trinitas est amanda, hic actus respectu Trinitatis est speculativus, respectu amoris eliciendi practicus. Apertissimum ad rei hujus explanationem exemplum habemus in creatis, in tribus scilicet gradibus viventium, in quibus reperitur vegetabile tantum, rationale tantum, & vegetabile simul ac rationale. Similes, inquam, tres gradus, speculativum tantum, practicum tantum, & speculativum simul & practicum, reperiuntur in actibus Fidei.

VII. Imo verò, in actibus Fidei divinæ nullus omnino est, si sit de objecto operabili à credente, qui non sit simul practicus & speculativus. Ratio videtur manifesta; nullus enim est actus Fidei divinæ, ut supra ostendimus, qui non feratur immediate in divinam auctoritatem, seu veracitatem tanquam in objectum formale: quantumvis ergo hic actus respectu objecti materialis creati sit practicus, nihilominus respectu divinæ veracitatis, objecti increati, erit speculativus.

VIII. Observandum denique, quod de actibus fidei dictum est, dici eodem modo debere de habitu. Habitus ergo Fidei, qui respicit actus practicos, tanquam principium eorum productivum, est practicus; qui speculativos, speculativus; qui deum actus respicit, utramque in se rationem, seu formalitatem habentes, simul speculativus est & practicus; ita ut naturam actuum sequatur semper habitus, & vel practici, vel speculativi, vel utriusque denominationem ab eis sortiatur.

SECTIO SECUNDA.

Alia quaedam ad plenam actus Fidei notitiam spectantia.

I. QUAERES primò: Utrum rectè dividatur Fides in universalem & particularem? Respondetur affirmativè, estque divisio à Theologis passim usurpata. Fides universalis illa dicitur, ut supra etiam notavimus, quæ Catholica appellatur, quia nimirum universali usu Ecclesiæ admittitur, omnibusque fidelibus est communis. Ex quatuor verò capitibus hæc Fides dicitur universalis: ex personis, locis, temporibus, & dogmatibus. Ex personis, ab omnibus enim, qui intra Ecclesiæ gremium continentur, creditur. Ex locis, quia ubique, ex temporibus, quia semper fuit admissa. Denique ex dogmatibus, hæc enim Fides omnia complectitur, quæ in articulis habentur ab Ecclesiâ fidelibus ad credendum propositis. Fides particularis censetur illa, quæ per

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

privatam revelationem habetur, sicque & in materia à Fide universali, & personâ, & propositione distinguitur: hæc tamen differentia est materialis; unde hi duo assensus circa idem objectum non distinguuntur specie.

Quæres secundò: An actus Fidei practicus, ut Actus penitentia est exercendus ad remissionem peccati consequendam, & speculativus, nempe Deus est, differant specie? Hæc quaestio in genere soluta est Sectione præcedente, n. 1. & 2. quamvis enim ratione objecti formalis primarii, veracitatis scilicet divinæ, hi actus, uti dixi, non distinguuntur specie, cum hæc eadem sit respectu omnium actuum Fidei, quæ de causâ Suarez hic, Disp. 6. Sect. 3. num. 11. Coninck Disput. 16. num. 18. & alii affirmant omnes actus Fidei divinæ esse ejusdem speciei infimæ; loco tamen proximè citato ostendi diversitatem specificam oriri in actibus posse ex diversitate specificâ objectorum materialium. Imo ulterius ostensum est, in objecto formali secundario, nempe revelatione, apparere differentiam specificam, & consequenter ratione illius, actus Fidei practicos & speculativos posse distingui specie.

Quæres tertio: Quanam sit recta definitio Fidei? Difficultas hæc ob duas traditas Fidei definitiones proponitur, à S. Paulo alteram, alteram à S. Augustino, qui de prædestinatione Sanctorum, cap. 2. sic Fidem definit: *Credere, inquit, nihil aliud est; quam cum assensione cogitare: quam Fidei definitionem amplectitur & explicat Sanctus Thomas hic, quæst. 2. art. 1.* Hanc definitionem eo nomine rejicit P. Arriaga hic, Disp. 15. Sect. 1. num. 6. quod omnibus omnino judiciis intellectus convenire videatur. Sed si commodâ aliquâ expositione hæc doctrina defendi possit, ut mihi videtur posse, ex observantiâ & respectu tantis Patribus debito, id est faciendum. Hæc ergo particula non conveniunt omni iudicio intellectus, assensio namque aliquam præ se fert libertatem in iudicando, & in adhesionem intellectus respectu objecti propositi, quod iudicio evidenti non competit, hoc siquidem ita rapitur ab objecto, ut cohibere quis intellectum nequeat, quo minus in hujusmodi actum prorumpat. Deinde ex discursu illius capituli sufficienter innuit Sanctus Doctor hanc assensionem esse debere ob auctoritatem alicujus rem illam dicentis: ac proinde hæc Divi Augustini, & Divi Thomæ doctrina non est tam facile rejicienda.

Sanctus Paulus in Epistola ad Hebræos, cap. 11. de Fide loquens, sic habet: *Est autem Fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium: ubi de Fide intellectuali, seu actu intellectus, quo articulos Fidei nobis propositos credimus sermonem esse, constans est Patrum & Theologorum sententia, confirmaturque ex Concilio Tridentino sess. 6. cap. 6. ubi asserit Apostolum eo capite de Fide illâ loqui, quæ est dispositio ad justificationem, quamque, ut ibidem dicit Concilium, ex auditu concipientes (adulti) liberè moventur in Deum, credentes vera esse, quæ divinitus revelata, & promissa sunt.*

Hoc Divi Pauli pronunciatum, quamvis optima sit Fidei explicatio, ex communi tamen Theologorum consensu, non fuit eo loco mens Apostoli rigorosam, & secundum omnes Logicæ regulas exactam tradere Fidei definitionem, sed illius quoad præcipuas ejus proprietates descriptionem: ita P. Hurtado hic, Disputat. 49. §. 17. Cardinalis de Lugo Disputat. 8. Sect. 3. num. 35.

Fides particularis.

II. An actus Fidei practicus & speculativus differant specie.

Cur multi dicant multos actus Fidei divinæ distingui specie.

III. Quanam sit recta definitio Fidei.

Quæ à fuerit mens S. Augustini in definitione quadam Fidei ab ipso tradita.

IV. Quo pacto intelligendum illud Apostoli ad Hebr. 11. Fides est speranda, &c.

V. Quid de hoc dicto Apostoli censent communiter Theologi.